

การสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอผ้าพื้นเมืองชาวลาวเวียงด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

Inheritance of Lao Wiang Wisdom in Weaving by Information Technology

วรรณภา เรืองปราชญ์¹ และสุชาดา นาคฤทธิ²

Wanna Ruangprad and Suchada Nakrit

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2556

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาวิธีการทอผ้าพื้นเมือง จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเด็กนักเรียนที่มีต่อการทอผ้า ซึ่งเป็นการวิจัยกึ่งทดลองที่ได้ทำการสุ่มนักเรียนจำนวน 2 โรงเรียน ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนละ 15 คน โดยได้สร้างหลักสูตรการสืบสานการทอผ้าพื้นเมือง ซึ่งได้กำหนดแผนการทดลองสอนรวม 40 ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า การทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีเทคนิคและวิธีการทอผ้าที่ยังรักษาเอกลักษณ์ และลวดลายโบราณไว้เป็นส่วนใหญ่ เฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ จึงจำเป็นต้องสืบสานภูมิปัญญานี้ โดยให้เด็ก นักเรียนเข้าโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมืองตาม หลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ เป็นผลให้ นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ สามารถทอผ้าพื้นเมืองขึ้นพื้นฐานได้ โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

คำสำคัญ : 1. การสืบสาน 2. ภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. การทอผ้าพื้นเมือง 4. อิทธิบาท 4

Abstract

The purpose of this research article is to study the local wisdom of hand weaving and to study the learning behavior based on the students' principles of success (Iddipada 4). It is a quasi - experimental research and randomly pick students from 2 junior high schools (Mathayomsuksa 1-3), 15 students from each school. The course focuses on how to preserve the local hand weaving and is structured for 40-hour learning. The result of the research has found that the hand weaving from the local wisdom has a special technique and uniqueness, also the most ancient design are well preserved, particularly by the elderly people. Thus it is very important to preserve the local wisdom by persuading

¹ MBA,U.of Bridgeport,USA , อาจารย์ประจำ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

² บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี มร., นักวิจัย สถาบันพัฒนานักวิจัยแห่งประเทศไทย

the student to get the training on how to do the local hand weaving in the course that has been set up. It makes the students learn and understand and be capable to do the local hand weaving based on principles of success (Iddipada 4) which are Chanda : having heart of zeal, Viriya: doing with effort, Citta: committing oneself to the task, Vimansa: using wise investigation

Key words : 1. Inheritance 2. Local wisdom 3. Hand weaving 4. Principles of success
(Iddipada 4)

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ชุมชนลาวเวียง อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท อพยพมาจากเมืองเวียงจันทน์ ประเทศลาว ในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น คือ การทอผ้าพื้นเมือง ที่โดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ที่แท้จริงของลาวเวียง โดยมีที่อยู่ได้ถุนบ้านทุกครัวเรือน แต่ปัจจุบันการทอผ้าของชุมชนลาวเวียงเกือบสูญหายไปหมดแล้วและไม่พบที่ที่อยู่ได้ถุนบ้านในบางหมู่บ้าน สาเหตุที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งก็คือ เด็ก และเยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจการทอผ้าพื้นเมือง แม้ว่าจะมีพ่อแม่สนับสนุน ชักชวนให้มาทอผ้า ก็ไม่สนใจ และไม่มาช่วยเหลือ เพราะมองไม่เห็นอนาคตที่จะเป็นอาชีพหลักและเพิ่มรายได้ให้แก่พวกเขา แต่จะมองไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีรายได้เป็นรายวันที่ได้ค่าตอบแทนเป็นเงินสดทันที ที่นำมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันได้ การที่ผู้วิจัยได้สนทนาและได้รับข้อมูลทั้งจากชาวบ้าน ผู้นำท้องถิ่น โดยเฉพาะหัวหน้ากลุ่มทอผ้า ซึ่งยังมีเหลืออยู่ประมาณ 3 กลุ่ม ได้เสนอแนะให้ผู้วิจัย ทำวิจัยโดยเน้นไปที่เด็กและเยาวชน อาจเป็นหลักสูตรเฉพาะที่เน้นภาคปฏิบัติ ตั้งแต่ อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา หรือกลุ่มหนุ่มสาวที่ยังมีความสนใจที่จะทอผ้าพื้นเมืองเพื่อสร้างอาชีพและรายได้ให้กับตนเอง โดยจัดทำสื่อการสอนที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน เพื่อปลูกฝังค่านิยม สร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการทอผ้า ซึ่งเป็นมรดกตกทอด และวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่าของบรรพบุรุษได้มีการสืบสานการทอผ้าให้ดำรงอยู่คู่ชาวลาวเวียงตลอดไป

จากสภาพปัญหา ความรุนแรงของปัญหา สาเหตุต่างๆที่ก่อให้เกิดปัญหา รวมทั้งผลกระทบในทางลบกับชุมชนลาวเวียงดังกล่าวมาแล้ว จึงเป็นเรื่องเร่งด่วน (Hot Issue) ที่จำเป็นต้องทำการวิจัย ในลักษณะที่จะสืบสาน ถ่ายทอดการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เกี่ยวกับการทอผ้าพื้นเมืองของชุมชนลาวเวียง อำเภอเนินขาม ให้ดำรงเอกลักษณ์ที่โดดเด่นไว้ตลอดไป โดยเน้นที่กลุ่มเด็กนักเรียน ในช่วงชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นเด็กและเยาวชน ที่สามารถถ่ายทอดความรู้ วัฒนธรรมสร้างความสนใจ ให้อยากเรียนรู้ในศิลปะการทอผ้าให้กลับคืนมา และเมื่อกลุ่มเด็ก นักเรียนยอมรับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมของตนแล้ว ก็จะเป็นผู้สร้างความผูกพันและการสืบสานได้ต่อไปในอนาคต

2. โจทย์วิจัย

เด็กนักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อวิธีการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มากน้อยเพียงไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1 เพื่อศึกษาวิธีการทอผ้าพื้นเมือง จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวลาวเวียง

3.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเด็กนักเรียนที่มีต่อการทอผ้าพื้นเมืองของชาวลาวเวียง

4. สมมติฐานการวิจัย

เด็กนักเรียน มีพฤติกรรมการเรียนรู้โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ที่มีต่อวิธีการทอผ้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้มากน้อยเพียงใด กล่าวคือ ได้มาก คือ มีวิริยะ รongลงมา คือ มีฉันทะ และจิตตะ กับวิมังสา ตามลำดับ

5. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

5.1 ได้องค์ความรู้การทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.2 ได้เด็กนักเรียนที่มีความรู้เข้าใจการทอผ้าพื้นเมือง สร้างจิตสำนึกการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น

5.3 นำเสนอเป็นบทความทางวิชาการเผยแพร่ในระดับนานาชาติ

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research- PAR) โดยมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษา ค้นคว้า และทบทวนแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามปราชญ์ชาวบ้าน และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลในเบื้องต้น แล้วนำมาสังเคราะห์ และวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่

ขั้นที่ 2 ประชุมและปรึกษา ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะจารย์ ผู้ปกครอง ช่างทอผ้า ปราชญ์ชาวบ้าน หัวหน้ากลุ่มทอผ้า เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ร่วมกันกำหนดประเด็นปัญหาในการทำวิจัย การวางแผน การกำหนดเนื้อหาของการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมกำหนดเนื้อหา สาระเกี่ยวกับการเรียนรู้ และการสืบสานภูมิปัญญาการทอผ้า โดยเริ่มตั้งแต่ ประวัติ ความเป็นมา ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ขั้นตอนและวิธีการทอผ้าพื้นเมือง ที่กระตุก และวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้า

ขั้นที่ 5 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประเมินและตรวจสอบเนื้อหาสาระของการเรียนการสอน รวมทั้งประเมินสื่อการสอน พร้อมทั้งจัดทำเทคนิค และวิธีการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหา และวิชาที่สอนในแต่ละครั้ง

ขั้นที่ 6 ประเมินผลการทดลองโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือวิจัย

ขั้นที่ 7 วิเคราะห์ข้อมูล ตามประเด็นปัญหาที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 8 นำเสนอผลการวิจัย เป็นการบรรยาย อธิบายตามความเป็นจริง

7. ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องนี้ สามารถเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3 ข้อ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาวิธีการทอผ้าพื้นเมือง จากภูมิปัญญาท้องถิ่นของชาวลาวเวียง ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนชาวลาวเวียง มีการทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น มีอยู่น้อยมาก และมีบางตำบล คือ ตำบลกะบกเตี้ยไม่มีการทอผ้าและไม่มีการตั้งกลุ่มผู้ทอผ้า รวมทั้งไม่มีการสืบสานด้วยการสอนลูกหลานให้มีการทอผ้า และส่วนใหญ่ก็ไม่มีการอยู่ได้ทุนของแต่ละครัวเรือนแล้ว แต่ยังมีทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่นอยู่บ้าง ที่ตำบลสุขเดือนห้า และตำบลเนินขามยังมีการทอผ้ากันอยู่ และนอกจากนั้น ยังมีที่ตั้งกลุ่มทอผ้าพื้นเมือง จำนวน 3 กลุ่ม มีหัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกกลุ่มให้เป็นผู้รับผิดชอบในการบริหารการทอผ้า มีการจัดตั้งกลุ่มในพื้นที่ที่เป็นของหัวหน้ากลุ่ม มีที่ทอผ้ากลุ่มละประมาณ 5-12 หลัง โดยมีสมาชิกของกลุ่มมาทอผ้าของกลุ่ม ตามที่สมาชิกแต่ละคนมีเวลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ และในกลุ่มนี้ก็มีการจำหน่ายผ้าที่ทอแล้ว และมีการแปรรูปในลักษณะต่างๆพอสมควร ส่วนการจำหน่าย กลุ่มทอผ้าก็มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มนี้ เมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวชม ทักษะศึกษา รวมทั้งมีการนำผ้าไปจำหน่ายในสถานที่ต่างๆ ที่ทางจังหวัด หรือหน่วยงานภาครัฐจัดขึ้น แต่ปัญหาที่พบก็คือ ขายผ้าทอได้ในสัดส่วนที่น้อย จึงต้องเก็บไว้เพื่อมอบให้ในวันสำคัญต่างๆ เช่น วันแต่งงานของลูกหลาน และปัญหาที่สำคัญที่พบก็คือ เด็กและเยาวชน

ที่เป็นลูกหลานของกลุ่มทอผ้า ไม่มีใครสนใจ

2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักอิทธิบาท 4 ของเด็กนักเรียนที่มีต่อการทอผ้าพื้นเมืองของชาวลาวเวียง ผลการวิจัยพบว่า เด็กนักเรียนทั้งสองโรงเรียน คือ โรงเรียน เนินขามรัฐประชานุเคราะห์ และโรงเรียนบ้านวังค้อไห (สังกัดประชาชนูทิศ) ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่ครูได้คัดเลือกโรงเรียนละ 15 คน ซึ่งมีทั้งนักเรียนหญิง และ นักเรียนชายเข้าร่วมโครงการ โดยได้ทำการเปิดโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมือง เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวเนินขาม จังหวัดชัยนาท ณ ห้องประชุมศรีเอี่ยมสะอาด โรงเรียนบ้านวังค้อไห (สังกัดประชาชนูทิศ) ตำบลสุขเดือนห้า อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท โดยได้รับเกียรติจาก นายมานิชย์ คำสี วัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท เป็นประธานในพิธีเปิดโครงการ โดยวิทยากรที่เป็นปราชญ์ชาวบ้าน ได้บรรยายประวัติความเป็นมา ความภาคภูมิใจ การสืบสาน ลวดลายผ้าทอที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น ลายกระแต ลายหมีสำเภา หมีรวง ฯลฯ รวมทั้งผ้าขาวม้าห้าสี ประกอบด้วย สีเหลือง เขียว แดง ขาว และส้ม ซึ่งเป็นผ้าขาวม้าห้าสีที่มีที่อำเภอเนินขามนี้เพียงแห่งเดียว หลังจากนั้น นักเรียนทั้งสองโรงเรียนได้เข้าสู่โครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โดยครูผู้สอนทั้งที่เป็นครูประจำชั้น และปราชญ์ชาวบ้านได้ส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยยึดหลักอิทธิบาท 4 คือ สร้างแรงจูงใจให้เด็กมีความพอใจ มีความรักในการทอผ้า ว่าเป็นมรดก ของบรรพบุรุษที่ควรจะรักษาไว้ พร้อมทั้งเมื่อสร้างความพอใจให้กับนักเรียนแล้ว ได้ส่งเสริมให้นักเรียนมีความพากเพียรพยายาม มีความขยัน มีความอดทน มุ่งมั่นในการเรียนการทอผ้า ไม่ทอดทิ้ง และขยันในการทำกิจกรรมทุกอย่าง เช่น การกรอผ้า การทอผ้า เป็นต้น โดยเน้นให้ทำงานเป็นกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เด็กใช้สมาธิในการทอผ้าแต่ละชนิดด้วยความมีสติอยู่ตลอดเวลา ในระหว่างการเรียนและการทอผ้า นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้นักเรียนมีการทบทวนบทเรียนแต่ละครั้งในลักษณะติดตามประเมินผลโดยนำข้อผิดพลาดในการทอมาปรับปรุงแก้ไข และช่วยกันพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น จากการประเมินผลตลอดระยะเวลาของการเรียน พบว่า นักเรียนทั้งสองโรงเรียนมีพฤติกรรมในการเรียน คือ เรียนด้วยความขยันหมั่นเพียร และเป็นไปตามหลักสูตรที่กำหนดไว้

นายมานิชย์ คำสี วัฒนธรรมจังหวัดชัยนาท ให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมือง เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวนินขาม จังหวัดชัยนาท พร้อมบรรยายให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ดร.ชนศ ต่วนชะเอม ที่ปรึกษางานวิจัย
มอบของที่ระลึก

นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

ผ้าทอโบราณอันทรงคุณค่าของชาวนินขาม

ผ้าทอโบราณและผ้าขาวม้า เอกลักษณ์ผ้าทอนิน

วิทยากร (ปราชญ์ชาวบ้าน) บรรยายประวัติ
ความเป็นมาของผ้าทอเนินขาม

วิทยากรหนุ่ม (ปราชญ์ชาวบ้าน) และ
ข้าราชการจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

โครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้า

ฝึกกรอผ้า

นักเรียนฝึกทอผ้าชาวมา้าห้าสี่

กลุ่มนักเรียนฝึกทอผ้า วิทยากรที่ปรึกษางานวิจัย
และผู้วิจัย

หลักอิทธิบาท 4 : ถิ่นทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา

เรียนรู้การทอผ้ากับวิทยากรปราชญ์ชาวบ้าน

ชาวบ้านให้ความสนใจและมาให้กำลังใจ

ตั้งใจฝึกทอผ้า ด้วยหลักอิทธิบาท 4

8. สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ สามารถนำมาสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ได้ ดังนี้

8.1 ชุมชนชาวลาวเวียง อำเภอ เนินขาม จังหวัดชัยนาท มีวิธีการทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในอดีต มีการทอผ้ากันทุกครัวเรือน ตั้งแต่สมัยรัชการที่ 3 แต่ปัจจุบันยังมีการทอผ้าที่ อำเภอเนินขามนี้ เพียง 2 ตำบลเท่านั้น คือ ตำบลเนินขาม และตำบลสุขเดือนห้า แต่ก็มีมีการทอผ้าอยู่ไม่มากนัก และได้มีการรวมกลุ่มทอผ้าอยู่ประมาณ 3 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่ม มีหัวหน้ากลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกกลุ่ม และผู้ที่จะมาทอผ้าที่กลุ่มนี้ได้ จะต้องสมัครเป็นสมาชิก และเข้ามาทอผ้าได้ทุกวัน ตั้งแต่เช้าถึงเย็น ส่วนใหญ่เป็นสุภาพสตรีที่มีอายุมาก แต่ก็ยังสามารถทอผ้าพื้นเมืองที่ทรงความเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี แต่มี

ปัญหาในเรื่องการจำหน่ายและขาดผู้สืบสานจากลูกหลาน การทอผ้าแต่ละชิ้นต้องใช้สมาธิ และความอดทนอย่างสูง จึงจะทอผ้าแต่ละชิ้นให้สำเร็จได้

8.2 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมในการเรียนรู้ตามโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมือง เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาวเนินขาม จังหวัดชัยนาท ของเด็กนักเรียนทั้งสองโรงเรียนที่ได้จากการสังเกตการณ์ของคณะผู้วิจัย ครู และปราชญ์ชาวบ้านที่ทำหน้าที่เป็นวิทยากร ปรากฏว่า นักเรียน ได้เรียนทอผ้ากันเป็นกลุ่ม โดยมีที่ 3 หลัง โดยนักเรียนได้ถูกแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆละ 5 คน เพื่อร่วมมือช่วยกันทอผ้าตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ด้วยความขยันหมั่นเพียร อดทน วิริยะอุตสาหะ แม้ว่าบางครั้งบางตอนที่มีความยุ่งยาก สลับซับซ้อน ก็จะช่วยกันแก้ไขและร่วมมือกันทำด้วยความตั้งใจ และมีความพอใจในการทอผ้า มีการสนทนาพูดคุยในสิ่งที่กระทำ และร่วมกันแก้ปัญหาในการทอผ้าแต่ละชิ้นตอน เมื่อทอเสร็จก็นำมาพิจารณาว่า ผ้าที่ทอมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สวยงาม หรือมีความบกพร่องในเรื่องใดบ้าง ก็ร่วมกันปรับปรุงแก้ไข เพราะผลงานนี้เป็นผลงานของทุกคน จึงสรุปได้ว่า เด็กนักเรียนได้ใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ซึ่งเป็นคุณธรรมที่ส่งเสริมให้ประสบผลสำเร็จ

9. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนชาวลาวเวียงมีวิธีการทอผ้าพื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน ที่ยังคงรักษาความเป็นเอกลักษณ์และทรงคุณค่า วัฒนธรรมไว้ได้ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในยุคโลกาภิวัตน์นี้ก็ตาม และ เด็กนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการนี้ มีพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการทอผ้าที่เป็นกลุ่ม มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยความขยัน อดทน มุ่งมั่น มีสติในการทอผ้า และตรวจสอบผลการทอผ้าว่า มีสิ่งใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขบ้าง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่จะอนุรักษ์และสืบสานการทอผ้าพื้นเมืองจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของพระประดิษฐ์ คำมุงคุณ (2551) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์ทอผ้าโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดต้นตาล (ต้นตาลประชาศถศก) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี โดยผลการวิจัยพบว่า

1) ครูมีการจัดการเรียนรู้อุปกรณ์ทอผ้าในแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนน้อยเพียงแค่นี้ไปทัศนศึกษาหรือพาไปดูเท่านั้น ขาดการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้และการนำแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาการทอผ้าชุมชนมาใช้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียนสนใจที่จะนำแหล่งเรียนรู้ด้านภูมิปัญญาการทอผ้าในชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนการทอผ้าเพื่อเป็นการสืบสานภูมิปัญญาด้านหัตถกรรมงานฝีมือซึ่งเป็นจุดเด่นของท้องถิ่นไว้

2) การแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาคือครูผู้สอนกลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ดำเนินการร่วมกับครูภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าในชุมชน ในการสร้างเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้อุปกรณ์

ปัญหาการทอผ้า โดยมีดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนา กำหนดขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ให้ครบทุกขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นเสนอ และขั้นสรุป จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้การทอผ้าในชุมชน จัดให้ครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยสอนเสริมรวมทั้งการวัดผลและประเมินผลผู้เรียนทุกครั้งหลังเรียน โดยนักเรียนมีผลคะแนนด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ผ่านตามเกณฑ์ประเมินในแผนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้า กำหนดไว้ และ 3) การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้า โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบด้วย การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภูมิปัญญาการทอผ้าโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน คือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ

10 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องนี้ มีข้อค้นพบ (Fact Findings) ที่มีคุณค่าทางวิชาการ เห็นควรนำมากำหนดเป็นข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย เป็น 3 ระดับ ดังนี้

10.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนเกี่ยวกับการทอผ้าพื้นเมืองที่ใช้หลักอิทธิบาท 4 เป็นผลให้นักเรียน มีความรู้ มีทักษะในการทอผ้า จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายให้ผู้บริหาร คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาของจังหวัดชัยนาท รวมทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน นำหลักอิทธิบาท 4 คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ไปใช้ในการส่งเสริมการทอผ้าให้ประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น

10.2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้โดยเข้าโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมืองนี้ประสบผลสำเร็จ เพราะครู ปรากฏษ์ชาวบ้าน ซึ่งเป็นวิทยากร ได้ใช้หลักอิทธิบาท 4 คือ คุณเครื่องให้ประสบผลสำเร็จได้แก่ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา จึงมีข้อเสนอแนะให้ผู้สอนยึดหลักการสอนด้วยการส่งเสริมให้เด็กยึดมั่นอยู่ในอิทธิบาท 4 ในการทอผ้าพื้นเมือง หรือในการเรียนวิชาอื่นๆ ควบคู่กันไปด้วย ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารที่ได้กำหนดไว้

10.3. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

10.3.1 การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการทอผ้าพื้นเมืองของชาวลาวเวียงเพื่อสร้างอาชีพที่มั่นคง และเพิ่มรายได้อย่างยั่งยืน โดยไม่ต้องอพยพหรือไปหางานทำนอกพื้นที่ เป็นการป้องกันอาชญากรรม และสร้างความอบอุ่นในครอบครัวและในชุมชนลาวเวียงตลอดไป

10.3.2 ควรมีการนำเนื้อหาของโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมืองของชาวเนินขามที่ใช้กับเด็กนักเรียนนี้ ไปปรับปรุงและพัฒนาให้เป็นโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าสำหรับ กลุ่มนักศึกษา กลุ่มหนุ่มสาว กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีงานทำ หรือมีเวลาว่างจากการทำนาทำไร่ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัว และมีกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งเป็นการสร้างความสามัคคี อยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตาในลักษณะของชุมชนชนบทในบริบทของสังคมไทย

11. บรรณานุกรม เอกสารอ้างอิง /

รัชฎา สุขแสงสุวรรณ.ผ้าไทล้ง ไทเวียงกรุงเทพมหานคร.:ภูมิปัญญา.2547,

พระธรรมปิฎก . การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development). พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง .2539 ,

พระประดิษฐ์ คำมุงคุณ.(2551) การพัฒนาการเรียนรู้อาชีพการทอผ้าโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดต้นตาล (ต้นตาลประชาศฤกษ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี

วรรณมา เรื่องปราชญ์และสุชาดา นาคฤทธิ,โครงการบริหารจัดการธุรกิจการทอผ้าพื้นบ้านจากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้ เขตอำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท.2555 รายงานการวิจัยเข้าปกเขียนเล่ม

13. คำขอบคุณ

การวิจัยเรื่องนี้ สำเร็จลงได้ด้วยดี เพราะได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย อาทิเช่น สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ที่อนุมัติทุนสนับสนุนในการทำวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ที่ส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานเป็นอย่างดี ดร. อเนก เทียนบุชา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปัญญา ชีระวิทย์เลิศ พัฒนาชุมชนอำเภอเนินขาม และ ดร. ธเนศ ด่วนชะเอม ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดี ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้อำนวยการพร้อมทั้งครู โรงเรียนเนินขามรัฐประชานุเคราะห์ และโรงเรียนบ้านวังค้อไห (สงฆ์ประชาชนูทิศ) อำเภอเนินขาม จังหวัดชัยนาท เด็กนักเรียนทั้งสองโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการซึ่งมีความตั้งใจเรียนรู้การทอผ้าด้วยความขยันหมั่นเพียร และผู้ปกครองนักเรียนที่อนุญาตนักเรียนให้เข้าร่วมโครงการฝึกปฏิบัติการทอผ้าพื้นเมืองฯ ตลอดจนผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นที่ให้ความเมตตาและให้กำลังใจ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณทุกท่านและทุกฝ่ายไว้ ณ โอกาสนี้